

PRZEKAZIĆ (100) *vb pf*

e oraz a jasne (w tym w a 2 r. błędne znakowanie).

inf przekazać (37). ◇ *fut* 1 sg przekazać (3) [w tym: –e (1)]. ◇ 3 sg przekazi (12). ◇ 3 *pl* przekażą (9). ◇ *praet* 1 sg *m* –m przekaził (2). ◇ 3 sg *m* przekaził (8). *f* przekaziła (1). *n* przekaziło (1). ◇ 2 *pl m pers* –ście przekazili (1). ◇ 3 *pl m pers* przekazili (1). ◇ *con* [1 sg *f* bych przekaziła]. ◇ 2 sg *m* byś przekaził (1). ◇ 3 sg *m* by przekaził (12). *f* by przekaziła (3). *n* by przekaziło (2). ◇ 3 *pl m pers* przekaziliby, by przekazili (5). ◇ *con praet* 3 sg *m* by przekaził był (1). ◇ *part praet act* przekaziwszy (1).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI w.

1. Przeszkodzić, utrudnić, zakłócić; przerwać, powstrzymać, zahamować; *impedire* *HistAl*, *Vulg*, *Modrz*, *Calag*, *JanStat*; *intercipere* *Mącz*; *prohibere* *PolAnt*; *obstare*, *praepedire* *JanStat* (93) : *FalZioł* I 89b; *RejJóz* F4; Gdi sie nalepiey zbierzelsz/ ná fwe gośpodarstwo/ Przekázi niemoc y śmierć *BielKom* B2; Ołtrożność/ wyele przekázi *RejWiz* 42 *marg*, Cc8; *BibRadz* *Iob* 34/29; *BielKron* 196v, 218; Ale kiedy do dobrego gruntu/ dobry gośpodarz przyśthapi/ á śprawi rolę thák iáko być ma/ ktemu iż z wirzchu nic nie przekázi/ y owłzem/ j ciepło/ j defzcz/ ná čás gdy trzebá przydzie/ tám sie bez pochyby dobrze vrodzić musí. *GórnDworz* Kk2v; *RejPos* 68v; przyciągnąć potym onę śtrzałę z nią á zmierzyć/ á według iey miáry kopác/ nie w iednym mieyscu ále w kilku/ ták iákoby obegnánicy nie obaczyli/ przekáziliby kopáiąc sie przeciwko tobie. *BielSpr* 63; *Calag* 280b.

przekazić co (32): [żołnierz] W nocy v śzubienic siedząc/ [...] wśłyżał miedzy groby/ Wielki płacz [...] Y k temu się grobu vdał. Y nálażł niewiáftę płącząc/ [...] Płákánia iey nie przekáził/ Iedno v niey pićia prośił. *BierEz* Q4v; *OpecŻyw* 82v, 87; *RejJóz* F3; *RejKup* m7; ktokolwiek chce dáley idz ma sie ná lewą śthronę obroćić/ á ktoby chciał ná prawą śthronę/ wiele naydzie nieprześpieczności/ ktore przekážą iego ście. *HistAl* L3v; *RejWiz* 40v, 46, 66v, 126v; *BibRadz* *Num* 30/16; Páweł Papież/ wyzwawłszy z Niemiec Wergeriuś/ rádzili iákoby Koncilium przekázili *BielKron* 212v, 86v, 215, 370v; Sermonem alicui *intercipere*, Przekázić komu mowę/ álbo/ rzecz. *Mącz* 36d; *GórnDworz* K8; ABowiem tá Cnotá iest ták można krolowa/ że iey władzey/ áni śmierć/ áni żadny śtrách nigdy przekázić nie może. *RejZwierc* 22v, 164v; zmieszać śmolę s prochem y mączác w tey śmole wieńce łomiáne/ [...] á miotác te wieńce zápaláiąc ie ná idące ku śzturmu/ bárzo przekážą śzturm *BielSpr* 74v; *StryjKron* 305, 507; Zadna gęłtwá/ zadné głogi/ Nie przekážą moiéy drogi *KochSob* 64; A gdzieby Woiewodá/ álbo Sędzia/ álbo który iny Vrzędnik té śady obwołáne którymkolwiek śposobem álbo przełożył/ álbo przekáził: tákowy winą śtá grzywien piéniedzy niech będzie karan *SarnStat* 718; Roków śądzenie piérwśze będzie w piérwśzy dzień powśzedni po Trzech Królách/ iefli będzie godny ku śądzeniu: to iest/ którego niedzielá álbo inné święto wielkie nie przekázi. *SarnStat* 729, 610, 831, 934. *Cf* *przekazić co przez kogo; co kim, czym*.

przekazić komu, czemu (60): *BierEz* Q4v; *OpecŻyw* 82v; *ComCrac* 1543/15; *RejJóz* D7; [Pożytek] s Pochlebstwem pięknie s łobą chodzą/ iedno iż sie zá rączki pośpołu nie wodzą. Iedno iż święta Prawdá w pośrzodek wkroczyłá/ Tá im wždy kęs łotroftwá tego przekáziłá. *RejWiz* 40v, 39v, 66v, 118; Wielką rzecz táiemnicá/ kto sie komu zwierzy/ Bowiem ten członek ięzyk/ bárzo wolno bieży. Ale kto sie rozmyśli/ á ma gi ná pieczy/ Temu nic nie przekážą złe y dobre rzeczy. *RejZwierc* 5v, 1; *BibRadz* *Gen* 11/6; A gdy sie wśzyfcy zbroynie zebráli y śtraż ośádzili/ by im Athália nie przekáziłá

koronacyey/ przywiódł Ioiádá z drugimi kápłany fyna krolewskiego Ioálá do kościoła [...] y koronę nań włożył *BielKron* 86v, 117v, 215, 370v; *Mącz* 36d; Kończył przedfię fwoię rzecz pan Boiánowfki/ kiedy pan Lubelfki przekáziwfzy mu/ ták powiedział. [...] *Górndworz* C7v, H4v, K8; *RejPos* 52v, 128v, [136]v, 178, 261 (9); iedno źwirzeta takiego pokoju fzukáią/ nátkawfzy brzuch lázą w gęfte fzeliny/ á kryią fie/ áby im też iuż nikt onego ich pokoju nie przekáził. *RejZwierc* 164v; Iesli iezdny lud małż przeciwko piefzemu/ ftáwiay ij w polu rownym/ możeli byc w mieyfcu mało wyfzłzym/ gdziecby nie przekáziło nic/ áni błoto/ áni wodá. *BielSpr* 15v, 64; *StryjKron* 305, 507; *WujNT Gal* 5/7, 1. *Thess* 2/18; SędZIA, PODSędDEK, á Pifarz/ przez Komorników niech fobie fądzą czterykroć w rok: chybaby chorobá ábo potrzebá Rzeczypoľpolitęy przekázić temu miálá *SarnStat* 557, 378, 611; [[*Bolesław Krzywousty*] łatwie ząwždy wfzyftkiego dowiodł/ gdy mu nikt nie przekáził *BielKron* 1597 115 (*Linde*)]. Cf *przekazić komu do czego; w czym*.

przekazić komu do czego (7): A iż będyem wzywác y chwalić iego fámego/ iż nam wfzytko ku dobremu dokończeniu przypádać będye/ á żadna rzecz fprzeciwna nic nam nie przekázi do fwięthey chwały yego. *LubPs* aav; *Górndworz* Y; *RejPos* 217v, 330; [*dziś tu przybyłam*] Bych przed tobą oycem fwym iuż ten grzech wyznála. Ktory z moiego głupftwá bárzo cie obráził/ Y znam że mi do láfki twej wiele przekáził. *HistLan* D2; *RejZwierc* 128, 167; [ząwždy to bywáło/ iż ci/ którzy co wielkiego/ y niebefpiecznego bráli przed fię/ chocia im fczęście przeciwné było/ y do skutku przekáziło/ odnořili przecię wielką od ludzi chwałę cnoty fwéy/ y dzielności. *SenekaGórń* 347 (*Linde*)].

przekazić k(u) czemu (2): *RejZwierc* 54v; [*wojewoda wałaski prořł króla Aleksandra o rękę królowny Elżbiety*] Krol to dał ná wolą krolewnie. Ale oná zadną miarą nie chćiála/ iż był infzey wiary/ [...] á tho też ktemu przekáziło/ iż thego czařu [...] vmárłá mátká iey *BielKron* 402v.

przekazić co przez kogo (2): [*diabeł*] báczałtż przez nięktoré znamiona iřż on byl prawy bog/ bo widziál iego wielką cirpliwořtż ij pokorę [...] a przeto chćiál řmierz Iezufowę przekazitż przez niewiałtę *OpecŻyw* 133; *PatKaz III* 99v.

przekazić u kogo (1): [*Pruski Mistrz pisał*] do krolá Ianá Czeľkiego/ áby przekáził v Papieřá koronácią Lokietkowi/ ponieważ fie też y on mienił mieć bliřkořć do niego/ bo też chćiál być krolew Polřkim *BielKron* 370v.

przekazić co kim, czym (2): kiedy fie wořłká iefzcze nie dobrze řpráwiá/ á nieprzyiaćiel bliřko nádieřdża/ thedy pořtawili náprzodku ieden vřř mocny dobrze řciřniony/ zá nimi drugi pieřzych s řtrzelbą/ iż byli iáko zařłóná/ áby nieprzyiaćiel fobą álbo Globuřem pořłányym nieprzekáził Ordynku wfřzego *BielSpr* 19v; *ModrzBaz* 49.

przekazić w czym [w tym: komu] (12) (15): Ale yeflybi yachacz mvřyala za ych radą y postanowymym tedi bi niech yey the rzecz pretko odprawowala abi yey m w tim kto yni nyeprekazyl *LibLeg* 11/42v; Bo żadna srogořć tak można nie była, By gdy Łaskiemu co w czym przekaziła *RejŁas* w.19; *Rejřóz* O6v; Ci co nie rádzi widzą mnie Pána Bogá fwoyego/ Prořno fie kuřić máią ná to s fercá vpornego/ By mieli w czym przekázić temu ludowi moiemu *LubPs* S5; [*Bóg*] ząwždy z wiekow raczył błogořławić [*pokornych*]/ [...] Y rořkazał Anyořom/ by ich řtrzegli pilnie/ Aby káždy befpiecznie chodził nieomyľnie. A nie tylko áby mu kto we krwi przekáził/ Lecż áby y o kámyk nogi nie obráził. *RejWiz* 172v, 126v; [*Atalia dała pobić wfzyřtek naróđ króla Dawida*] áby iey nikt w páńřtwie nie mořł

przekazać. *BielKron* 86v; Vpomináli Pánowie y Rycersthwo Krolá/ áby czwartą żonę poiął/ zwłafzczá Offkę [...] y iuż był ná to przytłá: ále mu w tym przekážíł brát Wituł/ ktory go námowił/ iż poiął zá małżonkę Zowkę *BielKron* 385v, 324v, 351; *RejAp* 176; *Górndworz* Y; Stárałci fie theż pilno Saul áby był mogł zágubić Dawidá/ [...] boiác fie áby z mocy á s przeżrzenia Páńfkiego nie przekážíł mu był w onym kroleſtwie iego. *RejPos* 280v, 25v; A gdy cie wſzyſcy miłowác będą/ iużci s thego vroſcie życzliwoſć/ poćciwoſć/ ſławá/ powagá pocźciwych lat twoich/ żywot roſkoſzny á ſpokoiny/ boć iuż nikth w nim z oney ſpolney miłoſci przekázić nie będzie mogł. *RejZwierc* 128.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: do tego (1); aby nie (2), zaimek względny (1)] (3): Y rzekł Pan. Oto lud ten ieden ieſt/ á wſzyſcy iednym ięzykiem mowią/ á toć ieſt początek ſprawy ich/ a ták nic nie będzie coby im przekážíł ná co ſię włádźili. *BibRadz Gen* 11/6; *Górndworz* Y; Bieżełiſcie dobrze: któż wam przekážíł ábyſcie nie byli poſłufznymi prawdzie? *WujNT Gal* 5/7.

Szeregi: »ani zaszkodzić ani przekazić« (1): Ale mocnym obietnicam Páńfkim/ á oney nieomyſnej opátrnoſci iego/ kto iedno mocnie vfa/ nigdi nic áni záſzkodzić áni przekázić nie może. *RejPos* 326.

»przekazić albo zatrudnić« (2): vſtáwiamy ná té ſzláchćice y mężobóyce ſzláchćiców: iż gdy kto álbo ná dródze/ álbo przeſzćiu czym záſiadſzy był zábit przez oného/ którego drogę chciał przekázić/ álbo zátrudnić [*cuius transitum voluit praepedire, aut euntem molestare*]: w tákowym mężobóyſtwie pozwánemu mężobóycy niech będzie doſyć ſzeſć ſwiadków ku ſprawie *SarnStat* 610, 934.

W przen (1): A ták duſzá ſláchetna gdy będzie wpuſzczóná/ Do ták plugáwey wieże [*tj. do ciała*]/ iuż ieſt zniewoloná. Ze ſwych zacnych vrzędow nie może ſprawowác/ Gdy iey cne przyrodzenie tym fie może pſwác. Bo iey wiele przekáżá ty przypadki w cieie. *RejWiz* 118.

Przen [w czym] (1): ſmierć zá nim chodząc ſtopki lićzy/ Dybiąc ćicho z zegárkiem [...] tá vmie przekázić bárzo ſnádnie w kroku/ Czáfem go y dziś zmyli/ nie czekáiąc roku. *RejWiz* 189.

2. *Zepsuć, zniszczyć, naruszyć, skazić [co; w tym: komu, czemu (5)] (7):* *RejKup* Pv; Ale wierz mi kiedy cię táki mroz przyrázi/ Zda mi fie iżci onę buyną myſł przekáži. *RejWiz* 168; *BielKron* 127; Wſzytkom ia to widziáł/ iáko we zwierćiedle/ Ze z korzyſci ſwey niemiał/ długo fie weſelić Bezecny ALEXánder: ále mu wczás mieli Y dobrą myſł przekázić przewaźni Graekowie. *KochOdpr* B; [*DramStp* I 201].

przekazić czym (1): á ſtáray fie pilnie o to/ iákobyſ ſobie ták pięknego ſtaniku ſwego/ y ták wdzięcznego żywotá ſwego niczym nie przekáził. *RejZwierc* 35.

W przeciwstawieniu: »przekazić ... rozmnożyć« (1): Potym Iezabel krolowa chcąc przekázić ſłużbę bożą á Bálámowę rozmnożyć/ pobiłá proroki/ to ieſt męże dobre/ s ktorymi Bog był w Izráelu *BielKron* 84v.

Szereg: »przekazić a ubliżyć« (1): Wiemyć my, Miłoſciwi Panowie, że jeſt ten zdawna zawsze zwyczaj, że na ſejmie poſłom dawano opatrzienie pirwej, niź co ſprawowác pocźli. Teraz iż my nie oględuiác ſię nic, aby co ſtaremu zwyczajowi to przekazić a ubliżyć miało, wdaliſmy ſię z WM w ty tadinki [...] *DiarDop* 118.

Synonimy: 1. *przeszkodzić, zaszkodzić, zatrudnić; 2. popsować, ubliżyć, zepsować, zniszczyć.*

Formacje współrdzenne cf KAZIĆ.

Cf **PRZEKAŻENIE, PRZEKAŻON**

JR